

Stadsledningskontoret

VÄLFÄRD OCH UTBILDNINGSAVDELNINGEN

DOKID: _____

DNR: 325-3635/2006

DATUM: 2006-09-26

ANK TILL NORRMALMS STADSDELSFÖRVALTNING
2006 -10- 02
Dnr

Till berörd remissinstans

ANGÅENDE REMISSEN OM ANSVARSFULL
SERVERING – FRI FRÅN
DISKRIMINERING (SOU 2006:56)

Detta gäller remissvar på delbetänkandet ”Ansvarsfull servering – fri från diskriminering” (SOU 2006:56)
(Dnr: 325-3635/2006).

Remisstiden sträcker sig till den 10 november 2006, vilket vi ber er respektera. Om det av några skäl inte är möjligt för er att inkomma med svar inom utsatt tid måste en kontakt tas med den för ärendet ansvariga personen på avdelningen.

Ansvarig tjänsteman på välfärd och utbildningsavdelningen är Ann-Marie Algemo, tfn 508 29 337.

- Remissvar ska skickas, endast i digital form (word/excel), till *Välfärd och utbildningsavdelningen (SLK-valfardochutbildningsavdelningen, GroupWise)*. Ange KS:s diarienummer som namn på ärenderubrik. Ex: SotN 314-331-2004
- Remissvaren ska även skickas till KF/KS kansli i digital form samt i pappersform. Ange KS:s diarienummer som namn på ärenderubrik samt bifogade filer. Ex: SotN 314-331-2004.

Adresserna är följande:

Avdelningens e-post: SLK-valfardochutbildningsavdelningen (GroupWise)

SLK-valfardochutbildningsavdelning@stadshuset.stockholm.se

KF/KS kansli e-post: KFKS-remissvar (GroupWise)

KFKS-remissvar@stadshuset.stockholm.se

KF/KS kansli, Stadshuset, 105 35 STOCKHOLM

Stadsledningskontoret

VÄLFÄRD OCH UTBILDNINGSAVDELNINGEN

DNR: 325-3635/2006

DATUM: 2006-09-26

NÄNK FÖR NORRMALMS
STADSDELSFÖRVALTNING

2006 -10- 02

Dnr

REMITTERINGSMAPP

Ärende: Ansvarsfull servering – fri från diskriminering (SOU 2006:56)

Stadsdelsnämnderna

Kista

Norrmalm

Farsta

Facknämnderna

Socialtjänstnämnden

Övriga

Kommunstyrelsens
handikappråd

1 NÄMND
19/10

REGERINGSKANSLIET

DOKID: _____

Remiss

2006-09-07

ANK TILL NORRMALMS
STADSELSFÖRVALTNING

2006 -10- 02

Dnr

S2006/5442/FH

Socialdepartementet

Enheten för folkhälsa

Susanne Kuritzén

Telefon 08-405 17 17

STOCKHOLMS STAD

Kommunstyrelsen

KF/KS Kansli

Ink. 2006 -09- 12

Dnr: 325 - 3635 / 2006

Till: R VII

**Delbetänkande Ansvarsfull servering – fri från diskriminering
(SOU 2006:56)**

Remissinstanser:

1. Justitieombudsmannen
2. Riksrevisionen
3. Kammarrätten i Stockholm
4. Kammarrätten i Göteborg
5. Länsrätten i Stockholms län
6. Länsrätten i Skåne
7. Länsrätten i Norrbottens län
8. Justitiekanslern
9. Domstolsverket
10. Åklagarmyndigheten
11. Ekobrottsmyndigheten
12. Rikspolisstyrelsen
13. Brottsförebyggande rådet
14. Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell
läggning (HomO)
15. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)
16. Socialstyrelsen
17. Statens folkhälsoinstitut
18. Handikappombudsmannen
19. Skatteverket
20. Tullverket
21. Statskontoret
22. Länsstyrelsen i Stockholms län
23. Länsstyrelsen i Gotlands län
24. Länsstyrelsen i Skåne län
25. Länsstyrelsen i Hallands län
26. Länsstyrelsen i Västra Götalands län

27. Länsstyrelsen i Värmlands län
28. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
29. Ungdomsstyrelsen
30. Stockholms universitet
31. Konsumentverket
32. Arbetsmiljöverket
33. Jämställdhetsombudsmannen (JämO)
34. Konkurrensverket
35. Stockholms kommun
36. Täby kommun
37. Katrineholms kommun
38. Linköpings kommun
39. Jönköpings kommun
40. Hultsfreds kommun
41. Klippans kommun
42. Malmö kommun
43. Varbergs kommun
44. Göteborgs kommun
45. Mölndals kommun
46. Skara kommun
47. Strömstads kommun
48. Tanums kommun
49. Filipstads kommun
50. Hagfors kommun
51. Karlstads kommun
52. Kils kommun
53. Lindesbergs kommun
54. Heby kommun
55. Smedjebackens kommun
56. Härjedalens kommun
57. Östersunds kommun
58. Umeå kommun
59. Piteå kommun
60. Stockholms läns landsting
61. Dalarnas läns landsting
62. Jämtlands läns landsting
63. Systembolaget AB
64. Handikappförbundens samarbetsorgan
65. Sveriges Kommuner och Landsting
66. Svenskt näringsliv
67. Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)
68. Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)
69. Landsorganisationen i Sverige (LO)
70. Näringslivets Regelnämnd (NNR)
71. Alkoholkommittén (S 2001:02)

72. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN)
73. Handelsanställdas förbund
74. Hotell och Restaurang Facket (HRF)
75. IOGT-NTO
76. Kommunala alkoholhandläggares förening
77. Livsmedelshandlareförbundet (SSLF)
78. Mobilisering mot narkotika, MOB (S 2002:03)
79. Sprit och Vinleverantörsföreningen (SVL)
80. Svenska Bryggareföreningen
81. Svenska Transportarbetarförbundet
82. Sveriges förenade studentkårer
83. Sveriges Konsumentråd
84. Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare (SHR)
85. Sveriges Vin och Fruktvinsproducenter (SVFP)
86. Ungdomens Nykterhetsförbund
87. Verdandi

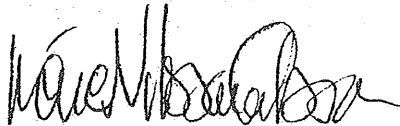
Remissvaren i 3 exemplar skall vara inkomna till Socialdepartementet senast den 15 december 2006. Skicka också svaren via e-post till registrator@social.ministry.se. För att underlätta hanteringen ser Socialdepartementet gärna att remissvar även skickas via e-post till s.fh@social.ministry.se.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För andra remissinstanser innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens broschyr "Svara på remiss. Hur och varför?" Broschyren kan beställas från Regeringskansliet, Information Rosenbad, 103 33 Stockholm eller hämtas från nätet: www.regeringen.se

Iréne Nilsson Carlsson
Departementsråd

Kopia till

Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm
Riksdagens utredningstjänst

Ansvarsfull servering – fri från diskriminering

*Delbetänkande av Utredningen om tillsynen inom
socialtjänsten*

Stockholm 2006

**STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR**

SOU 2006:56

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@rj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Tryckt av Edita Sverige AB
Stockholm 2006

ISBN 91-38-22587-5
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Morgan Johansson

Genom regeringsbeslut den 22 december 2004 bemyndigade regeringen statsrådet M. Johansson att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över och överväga förändringar i organisationen av och ansvarsfördelningen för den statliga tillsynen inom socialtjänstens område. Utredaren skall enligt direktiven (Dir. 2004:178) utgå från att tillsynsansvaret skall stärkas och göras tydligare, att tillsynsfunktionens sårbarhet skall minska samt att tillsynen skall fungera samordnat, strukturerat och effektivt med ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Utredaren skall även analysera problem som finns idag med att Statens institutionsstyrelse (SIS) har ansvaret för tillsynen av de egna institutionerna samt lämna förslag på hur tillsynen i verksamheten kan organiseras. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 juli 2007.

Den 22 december 2004 förordnades ämnesrådet Kjell Stridsman som särskild utredare.

Utredningen har antagit namnet Utredningen om tillsynen inom socialtjänsten.

Som huvudsekreterare i utredningen förordnades ämnesrådet Gert Knutsson fr.o.m. den 1 april 2005. Som övriga sekreterare förordnades kanslirådet Kenneth Ennefors fr.o.m. den 28 februari 2005, hovrättsassessorn Cecilia Ljung fr.o.m. den 15 augusti 2005, utredaren Carolina Malmerius fr.o.m. den 1 september 2005 med begäran om entledigande fr.o.m. 1 november 2005. Kanslirådet Karin Hååg förordnades som sekreterare fr.o.m. 1 januari 2006. Utredningens assistent är Eva Björklund.

Regeringen beslutade den 1 september 2005 om tilläggsdirektiv (Dir. 2005:93) för att utreda hur en mer ansvarsfull alkoholservering kan uppnås, och vid behov föreslå, att som villkor för serveringsstånd eller på annat sätt uppställa krav på utbildning av tillståndshavare eller andra som arbetar på serveringsstället. Utredaren

bör i detta sammanhang även uppmärksamma möjligheterna att genom utbildningsinsatser motverka diskriminering.

Med anledning av tilläggsdirektiv om ansvarsfull alkoholservering förordnades fr.o.m. 21 september 2005 som experter restauratören Lennart Karlsson, kanslirådet Klara Cederlund, enhetschefen Ann-Christin Hartman, departementssekreteraren Susanne Kuritzén, utredaren Birgitta Lindewald, enhetschefen Mari Pauly, byrådirektören Jan-Olof Tidebeck samt närpolisbefälet Patrik Widell. Fr.o.m. 21 november 2005 förordnades utredaren Gigi Isacson.

Utredaren skall i ett delbetänkande redovisa tilläggsuppgifterna senast den 1 juli 2006.

Regeringen beslutade den 28 juli 2005 om ytterligare ett tilläggsdirektiv (Dir. 2005:87) för utredningen. Detta syftar till att säkerställa att ansökan om tvångsvård av missbrukare sker när det behövs och att rättstillämpningen skall bli enhetlig och redovisas denna dag i ett separat delbetänkande En bättre tillsyn av missbrukarvården (SOU 2006:57).

Härmed överlämnas delbetänkandet *Ansvarsfull servering – fri från diskriminering* (SOU 2006:56)

Stockholm i juni 2006

Kjell Stridsman

/Gert Knutsson
Cecilia Ljung
Karin Hååg
Kenneth Ennefors

Innehåll

Förkortningar.....	9
Sammanfattning.....	11
Författningsförslag.....	17
1 Uppdraget och dess genomförande	27
1.1 Utredningens direktiv.....	27
1.2 Utredningens arbete	28
2 Bakgrund	29
3 Gällande rätt.....	33
3.1 Alkohollagen	33
3.2 Diskriminering	36
4 Krav på utbildning.....	39
4.1 Utgångspunkter	39
4.2 Behovet av utbildning.....	40
4.3 Bakgrunden till alkohollagens krav på lämplighet m.m. hos tillståndshavare och restauranganställda.....	41
4.3.1 Tillståndshavare	41
4.3.2 Serveringsansvarig personal	49
4.4 Reglering av kravet på kunskaper hos tillståndshavare på vissa andra områden.....	51

4.4.1	Yrkestrafikområdet.....	51
4.4.2	Tolkar och översättare.....	52
4.4.3	Fastighetsmäklare.....	52
4.4.4	Revisorer.....	53
4.4.5	Järnvägsområdet.....	54
4.4.6	Bevakningsföretag.....	55
4.5	Nuvarande krav på och tillgänglig utbildning för restaurangpersonal.....	55
4.5.1	Statens folkhälsoinstituts uttalanden om kunskapskravet för tillståndshavare.....	55
4.5.2	Utbildning i ansvarsfull alkoholservice av STAD-modell.....	57
4.5.3	Annan utbildning för krögare och serveringspersonal.....	62
4.6	Regleringen av alkoholhantering m.m. i andra nordiska länder.....	64
4.6.1	Norge.....	64
4.6.2	Danmark.....	65
4.6.3	Finland.....	66
4.7	Vetenskapligt stöd för utbildning av serveringspersonal.....	68
4.8	Överväganden och förslag.....	71
4.8.1	Tillståndshavare.....	72
4.8.2	Serveringsansvariga.....	75
4.8.3	Egentillsyn.....	77
4.8.4	Serveringspersonal och övrig personal.....	79
4.8.5	Ordningstvakter.....	80
4.8.6	Entrévärdar.....	81
5	Ingen diskriminering.....	83
5.1	Utgångspunkter.....	84
5.2	Behovet av åtgärder.....	84
5.3	Internationella exempel på insatser mot diskriminering i restaurangmiljö.....	86
5.3.1	Regleringen i Norge.....	86
5.3.2	Den nederländska modellen.....	87

5.4	Åtgärder som vidtagits för att minska diskriminering i restaurangmiljö.....	88
5.4.1	Återkallelse när tillståndshavaren tillåter brottslig verksamhet på serveringsstället.....	88
5.4.2	Ordningslagen.....	89
5.4.3	Utbildning.....	90
5.4.4	Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd.....	90
5.4.5	Polisens arbete mot krogdiskriminering.....	90
5.5	Överväganden och förslag.....	90
5.5.1	Återkallelse av serveringstillstånd.....	91
5.5.2	Utbildning.....	95
5.5.3	Tillsynen över ordningsvakter och bevakningsföretag.....	95
5.5.4	Anslag med regler för inträde.....	96
6	Administrativa ingripanden och villkor enligt alkohollagen.....	97
6.1	Utgångspunkter.....	97
6.2	Behovet av åtgärder.....	98
6.3	Återkallelse, varning och villkor - bakgrund och tillämpning.....	98
6.3.1	Återkallelse och varning.....	98
6.3.2	Villkor.....	100
6.3.3	Alkohollagen i praktiken - ett exempel från Malmö.....	101
6.4	Möjligheter till ingripanden vid brott mot regler om serveringstillstånd i andra nordiska länder.....	101
6.4.1	Norge.....	101
6.4.2	Danmark.....	102
6.4.3	Finland.....	103
6.5	Tillsynsutredningen.....	103
6.6	Överväganden och förslag.....	104
6.6.1	Återkallelse av serveringstillstånd för viss tid.....	104
6.6.2	Möjligheten till villkor.....	107
6.6.3	Behovet av att omedelbart avbryta serveringen av alkoholdrycker.....	108

7	Konsekvenser av förslagen	109
7.1	Förutsättningar för konsekvensbeskrivningen.....	109
7.1.1	Kommittéförordningen	109
7.1.2	Simplexförordningen	109
7.1.3	Kommittédirektiven	109
7.1.4	Hotell- och restaurangbranschen samt antalet serveringstillstånd m.m.....	110
7.2	Konsekvenser för stat och kommun	111
7.3	Konsekvenser för företagen.....	112
7.4	Konsekvenser i övrigt.....	114
8	Författningskommentar	115
8.1	Förslaget till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738)	115
8.2	Förslaget till förordning om ändring i alkoholförordningen (1994:2046)	118
	Litteratur- och källförteckning	121
	Bilaga 1 Kommittédirektiv.....	125
	Bilaga 2 Tilläggsdirektiv.....	143
	Bilaga 3 Måldokument för restauratörsutbildning.....	147

Förkortningar

BRÅ	Brottsförebyggande rådet
Ds	betänkande i departementsserien
dir.	direktiv
DO	Ombudsmannen mot etnisk diskriminering
HO	Handikappombudsmannen
HomO	Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning
JämO	Jämställdhetsombudsmannen
LHD	lagen (1977:293) om handel med drycker
prop.	proposition
RUS	restauranger utveckling samarbete (Göteborg)
SOU	Statens offentliga utredningar
STAD	Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem

Sammanfattning

Uppdraget

Utredningens uppdrag har varit att undersöka möjligheterna att, och vid behov föreslå, som villkor för serveringstillstånd eller på annat sätt uppställa krav på utbildning av tillståndshavare, serveringsansvarig personal eller andra som arbetar på serveringsställen. Utredningen har också haft i uppdrag att lämna förslag på hur diskriminering på serveringsställen skall förhindras eller försvåras genom ändringar i alkohollagen (1994:1738) och att uppmärksamma möjligheterna att genom utbildningsinsatser motverka diskriminering.

Överväganden och förslag

Krav på utbildning för serveringstillstånd

Det är viktigt att frågan huruvida den som ansöker om serveringstillstånd har tillräckliga kunskaper för att meddelas sådant tillstånd, bedöms lika oavsett i vilken kommun serveringstillstånd söks. Det förekommer att de som har meddelats serveringstillstånd inte har de kunskaper som krävs för att kunna servera alkoholdrycker på ett ansvarsfullt sätt. Utredningen föreslår därför att ett krav för att kunna beviljas serveringstillstånd skall vara att sökanden har genomgått viss föreskriven utbildning (tillståndsutbildning) och har avlagt ett prov med godkänt resultat. Utbildningen skall omfatta de moment som anges i det måldokument som är de s.k. krögarutbildningarnas utgångspunkt. Därutöver skall utbildningen även omfatta rättsregler, företagsledning och ekonomisk ledning av ett företag, personal och arbetsmiljö samt hur man kan motverka sådan brottslig verksamhet som har en koppling till restaurangmiljön. Vid tillfälliga tillstånd för servering i slutna sällskap skall dock tillstånd

kunna meddelas enligt de regler som idag gäller för sådana tillstånd. För dem som innan lagen trätt ikraft, under de senaste fem åren, innehaft serveringstillstånd under minst tre år skall det vara möjligt att i stället avlägga ett kontrollprov. Statens folkhälsoinstitut skall utfärda närmare föreskrifter om innehållet i utbildningen, meddela tillstånd för de utbildningsföretag som skall anordna utbildning och utöva tillsyn över dessa samt genomföra examination av dem som avser att söka serveringstillstånd.

Krav på dem som utses som serveringsansvariga

De olägenheter som ibland uppstår vid servering av alkoholdrycker utgör skäl för att ställa större krav på dem som anmäls som serveringsansvariga. Enligt utredningens förslag skall den som anmäls som serveringsansvarig, förutom att uppfylla kravet på lämplighet för uppgiften, ha fyllt 20 år och även ha genomgått erforderlig utbildning. Statens folkhälsoinstitut skall meddela närmare föreskrifter om erforderlig utbildning för serveringsansvariga och meddela tillstånd för utbildningsföretag som vill bedriva sådan utbildning. Myndigheten skall också ha tillsyn över utbildningsföretag som har tillstånd att driva utbildning av serveringsansvariga. En gymnasieskola med motsvarande utbildning skall inte behöva ha tillstånd och inte heller sådan utbildning som anordnas av kommun, länsstyrelse eller landsting. Den som genomför utbildning som uppfyller kraven för att utses som serveringsansvarig skall utfärda intyg till elever som genomgått utbildningen.

Utbildning av övrig personal inom restaurangnäringen och program för egentillsyn

Utredningen anser att det arbete som påbörjats med STAD-modellen bör fortsätta. Statens folkhälsoinstitut och länsstyrelserna bör få i uppdrag att även fortsättningsvis arbeta för att sprida utbildning i ansvarsfull alkoholserving enligt STAD-modellen. Utredningen anser inte att några krav på utbildning av övrig personal inom restaurangnäringen skall anges i alkohollagen

För att även sådan personal som inte utsetts som serveringsansvariga, skall få den kunskap som behövs för att kunna utföra uppgiften att servera alkoholdrycker på ett ansvarsfullt sätt föreslår ut-

redningen också att restauranger med serveringstillstånd skall vara skyldiga att utöva egen särskild tillsyn samt att utarbeta särskilda program för detta. Sådana program skall beskriva bl.a. hur personalen skall ges information om alkohollagens bestämmelser samt vilka rutiner som skall tillämpas vid servering av alkoholdrycker.

Ordningsvakterna är viktiga i samspelet kring att säkerställa att alkoholservice sker på ett ansvarsfullt sätt. Utredningen föreslår därför att Rikspolisstyrelsen bör få i uppdrag att införa utbildning i ansvarsfull alkoholhantering som en del av ordningsvaksutbildningen.

Åtgärder för att motverka diskriminering i restaurangmiljö

Under framför allt senare år har rapporterna om att diskriminering förekommer i relativt stor omfattning i restaurangmiljö ökat kraftigt. Med hänsyn till att ett stort antal människor upplever att de blir diskriminerade på restauranger och nattklubbar, oaktat det arbete som bedrivs för att motverka diskriminering, finns det enligt utredningens mening starka skäl att även utnyttja de möjligheter som alkohollagen ger när det gäller att motverka diskriminering vid restauranger med serveringstillstånd.

Utredningen föreslår därför att det vid upprepad diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder skall vara möjligt att återkalla serveringstillstånd som tillåter servering till allmänheten.

Den utbildning som enligt utredningens förslag skall vara obligatorisk för tillståndshavare och serveringsansvariga och annan utbildning som vänder sig till övrig personal inom restaurangnäringen skall även innehålla frågor om diskriminering, vilka regler som gäller och hur diskriminering kan motverkas. Den tillsyn som skall ske när det gäller ordningsvakter är också en viktig del i arbetet att motverka diskriminering och regeringen bör därför ge Rikspolisstyrelsen och länsstyrelserna i uppdrag att arbeta för en förbättrad tillsyn över ordningsvakter och bevakningsföretag.

Administrativa ingripanden och villkor

Utredningen har uppmärksammat att det i den svenska alkohollagen saknas möjlighet att under en viss bestämd kortare tid förbjuda alkoholservice. Denna möjlighet finns i flera andra länder och har bl.a. använts i arbetet för att motverka diskriminering. Utredningen föreslår att serveringstillstånd som tillåter servering till allmänheten skall kunna återkallas även för viss bestämd tid, dock högst en månad. Sådan tidsbegränsad återkallelse skall kunna ske när det inte endast tillfälligt uppkommer olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, när tillståndshavaren inte följer bestämmelserna i alkohollagen eller föreskrifter eller villkor som meddelats med stöd av den, när tillståndshavaren tillåter brottslig verksamhet på serveringsstället samt när upprepad diskriminering förekommit vid serveringsstället.

Utredningen anser också att regeringen bör utreda möjligheten att införa regler som gör det möjligt för polismyndigheten att omedelbart förbjuda alkoholservice när det på serveringsställen sker servering i stor omfattning till underåriga eller till personer som är märkbart påverkade av alkohol eller annat berusningsmedel.

Konsekvenser

Utredningens förslag innebär att Statens folkhälsoinstitut får tillkommande arbetsuppgifter i form av examinationsverksamhet, meddelande av tillstånd för utbildningsföretag och tillsyn över dessa företag samt att ta fram närmare riktlinjer och föreskrifter för utbildning och examination.

Flera av utredningens förslag underlättar kommunens arbete med tillståndsgivning och tillsyn då utbildnings- och kunskapskravet blir enhetligt över hela landet. Möjligheten att återkalla serveringstillståndet under en viss kortare tid för att ge tillståndshavaren tillfälle att komma till rätta med missförhållanden som upptäckts vid tillsyn ger kommunerna utrymme för mer nyanserade bedömningar och blir ett viktigt verktyg som förstärker tillsynsarbetet. Utredningens förslag om krav på utbildning hos dem som utses som serveringsansvariga kan dock antas innebära en viss ökad kontroll från kommunen som tillsynsmyndighet. Även förslaget om att upprepad diskriminering vid serveringsstället skall utgöra grund för